

Expresivita a negatívne emócie v komentároch na sociálnych sieťach (Facebook, Instagram)

Adam HOMOLÍK, Vladimíra HÝLLOVÁ, Slavomíra CEDZOVÁ

Abstrakt

Predkladaný článok sa zaoberá analýzou expresívnych jazykových prostriedkov a výskytom negatívnych emócií v používateľských komentároch na sociálnych sieťach Facebook a Instagram v kontexte predvolebného obdobia prezidentských volieb 2024 v Slovenskej republike. Hlavným cieľom výskumu bolo identifikovať cieľové skupiny nenávistných prejavov, analyzovať jazykovú úroveň ich artikulácie a komparatívne vyhodnotiť platformovú odlišnosť komunikačných praktík. Na základe kvalitatívnej obsahovej analýzy s prvkami kvantifikácie a jazykovej analýzy vzorky 1036 verejne dostupných komentárov bolo zistené, že komunikačné prejavy na Facebooku sa vyznačujú výraznou prítomnosťou explicitných vulgarizmov a tendenciou k politicky motivovanej verbálnej agresii, pričom útoky smerujú najmä voči politickým činiteľom. Naopak Instagram bol charakteristický kratšími, emocionálne zafarbenými výpoveďami, ktoré sa zameriavali predovšetkým na menšinové skupiny, pričom častým výrazovým nástrojom sa stalo zosmiešňovanie prostredníctvom vizuálnych symbolov a emotikonov. Získané poznatky poukazujú na to, že expresívne jazykové prejavy v online prostredí plnia nielen komunikačnú, ale aj interakčnú a postojovú funkciu. Fungujú ako prostriedky jazykovej polarizácie, pričom reflektujú celospoločenské napätie, ktoré je umocňované technologickými špecifikami jednotlivých platforiem. Výskum zároveň potvrdil, že online nenávisť nemožno interpretovať ako izolovaný jazykový fenomén, ale ako jazykový korelát hlbších spoločensko-kultúrnych dynamík. V tejto súvislosti vystupuje do popredia potreba diferencovaného prístupu k moderovaniu digitálneho obsahu, ktorý bude reflektovať komunikačnú logiku jednotlivých platforiem, ako aj sociolingvistický kontext prejavenej verbálnej agresivity.

Kľúčové slová

expresivita, negatívne emócie, sociálne siete, nenávistné prejavy

Abstract

The presented article deals with the analysis of expressive language means and the occurrence of negative emotions in user comments on the social networks Facebook and Instagram in the context of the pre-election period of the 2024 presidential elections in the Slovak Republic. The main objective of the research was to identify the target groups of hate speech, analyze the linguistic level of their articulation and comparatively evaluate the platform differences in communication practices. Based on a qualitative content analysis with elements of quantification and linguistic analysis of a sample of 1036 publicly available comments, it was found that communication expressions on Facebook are characterized by a significant presence of explicit vulgarities and a tendency towards politically motivated verbal aggression, with attacks directed mainly against political figures. On the contrary, Instagram was characterized by shorter, emotionally colored statements that focused primarily on minority groups, with ridicule using visual symbols and emoticons becoming a frequent expressive tool. The acquired knowledge shows that expressive language expressions in the online environment fulfill not only a communicative, but also an interactional and attitudinal function. They function as means of linguistic polarization, while reflecting societal tension, which is amplified by the technological specificities of individual platforms. The research also confirmed that online hatred cannot be interpreted as an isolated linguistic phenomenon, but as a linguistic correlate of deeper socio-cultural dynamics. In this context, the need for a differentiated approach to moderating digital content comes to the fore, which will reflect the communication logic of individual platforms, as well as the sociolinguistic context of the expressed verbal aggression.

Keywords

expressiveness, negative emotions, social networks, hate speech

Úvod

Online komunikácia sa v poslednom desaťročí stáva čoraz expresívnejšou a emocionálne vypätejšou, čo sa výrazne prejavuje v diskusných príspevkoch a komentároch na sociálnych sieťach. Tieto jazykové prejavy často prekračujú hranice spoločenskej akceptovateľnosti a slušnosti, čím prispievajú k narastajúcej polarizácii verejného diskurzu. Rastúca frekvencia emotívne nabitých jazykových prostriedkov naznačuje, že komentáre na sociálnych sieťach neslúžia len na sprostredkovanie informácií, ale predstavujú aj formu verbálnej reakcie autora na vnímanú realitu, adresáta alebo tematický kontext diskusie. Ako uvádza Findra (2008), lexikálne usporiadanie textu v rozhodujúcej miere determinuje jeho štýlovú a žánrovú charakteristiku. Výber slov a slovných spojení totiž sprostredkúva nielen informačný obsah, ale zároveň nesie emotívny náboj, ktorý môže byť pozitívne aj negatívne hodnotiaci. Zvlášť v prostredí sociálnych sietí nadobúda expresívna zložka jazyka kľúčové postavenie. Findra (2008) podčiarkuje, že expresivita umožňuje autorovi jazykového prejavu uplatniť subjektívne hľadisko, čím dochádza k prelínaniu informačnej a hodnotiacej roviny komunikácie. V tomto kontexte vystupujú vulgarizmy, pejoratíva a ironické konštrukcie nielen ako výrazové prostriedky, ale aj ako nástroje sociálnej interakcie, ktoré reflektujú napätie medzi jazykovou normou a emocionálnou angažovanosťou. Používanie expresívnych výrazov vo verejnom dialógu, najmä v digitálnom priestore, kde sa komunikácia vyznačuje anonymitou, rýchlosťou a absenciou moderácie, často vedie k jej degradácii. Negatívna zložka expresivity, reprezentovaná predovšetkým nadávkami, vulgarizmami a obscénnymi výrazmi, predstavuje rizikový faktor v kontexte šírenia nenávisti, keďže tieto jazykové prejavy priamo prispievajú k polarizácii spoločnosti a dehumanizácii cieľových skupín.

Cieľom predkladaného článku je analyzovať, ako sa expresivita a negatívne emócie manifestujú v komentároch používateľov na platformách Facebook a Instagram teda na sociálnych sieťach, ktoré podľa prieskumu agentúry Go4insight (2024) patria medzi najfrekventovanejšie a najpreferovanejšie na Slovensku. Dôraz je kladený na identifikáciu cieľových skupín a jazykových prostriedkov využívaných v nenávisťných prejavoch. Skúmanie tohto fenoménu zároveň prispieva k hlbšiemu pochopeniu špecifik digitálnej komunikácie a jej vplyvu na formovanie verejnej mienky v podmienkach spoločnosti náchylnej na hodnotové konflikty.

Ako upozorňuje Filip (2018), technologické možnosti digitálnych platforiem významne ovplyvňujú správanie používateľov, dynamiku reakcií a spôsob, akým používatelia komunikujú v online prostredí. V kontexte sociálnych sietí sa tieto technologické faktory premietajú do zvyšujúcej sa rýchlosti interakcií a intenzity jazykových prejavov, čo priamo súvisí aj s rastúcim výskytom expresívnych a negatívnych komentárov.

Metodológia výskumu

Predkladaný výskum bol zameraný na analýzu expresívnych jazykových prostriedkov a výskyt jazykovej agresivity v používateľských komentároch na sociálnych sieťach Facebook a Instagram v období január – marec 2024, teda v čase zvýšenej politickej aktivity súvisiacej s predvolebnou komunikáciou. Predmetom výskumu boli prejavy expresivity a negatívnych emócií s dôrazom na identifikáciu cieľových skupín a jazykových prostriedkov v nenávistných komentároch zverejnených pod príspevkami spravodajských médií, politikov a influencerov. Výskumný súbor tvorilo 1 036 verejne dostupných komentárov, rovnomerne rozdelených medzi obe platformy (518 z Facebooku a 518 z Instagramu). Na analýzu dát bola aplikovaná kvalitatívna obsahová analýza s prvkami kvantifikácie, ktorá umožnila systematické vytváranie kategórií pre identifikáciu cieľových skupín (politici, etnické a sexuálne skupiny) a typov nenávistných prejavov (vulgárne, pejoratívne, ironické a dehumanizujúce konštrukcie). Analytický proces bol doplnený o jazykovú analýzu zameranú na klasifikáciu expresívnych jazykových prostriedkov, vrátane vulgarizmov, ironických výrazov, zosmiešňovania a symbolických útvarov (napr. použitie emotikonov). Významnú úlohu v rámci metodológie zohrávala komparatívna metóda, ktorá umožnila porovnať frekvenciu, intenzitu a štylisticko-lexikálne špecifiká nenávistných prejavov medzi sledovanými platformami.

Výskumná téma: Expresívne jazykové prostriedky a výskyt jazykovej agresivity v komentároch na sociálnych sieťach Facebook a Instagram.

Výskumný problém: Ako sa prejavuje expresivita a nenávistné jazykové správanie na platformách Facebook a Instagram a voči ktorým skupinám sú tieto prejavy najčastejšie smerované.

Výskumné otázky:

- Ktoré konkrétne skupiny používateľov sa v analyzovaných komentároch najčastejšie stávajú terčom nenávistných prejavov?
- Aké expresívne jazykové prostriedky (vulgarizmy, pejoratíva, irónia, zosmiešňovanie) dominujú v komentároch a akým spôsobom sú smerované voči cieľovým skupinám?
- V čom spočívajú rozdiely v jazykovej forme a intenzite prejavov nenávisti medzi platformami Facebook a Instagram?
- Aké reakcie vyvolávajú nenávistné komentáre u ostatných používateľov a ako na ne reagujú moderátorské mechanizmy platforiem?

Výskumné ciele:

Primárny cieľ

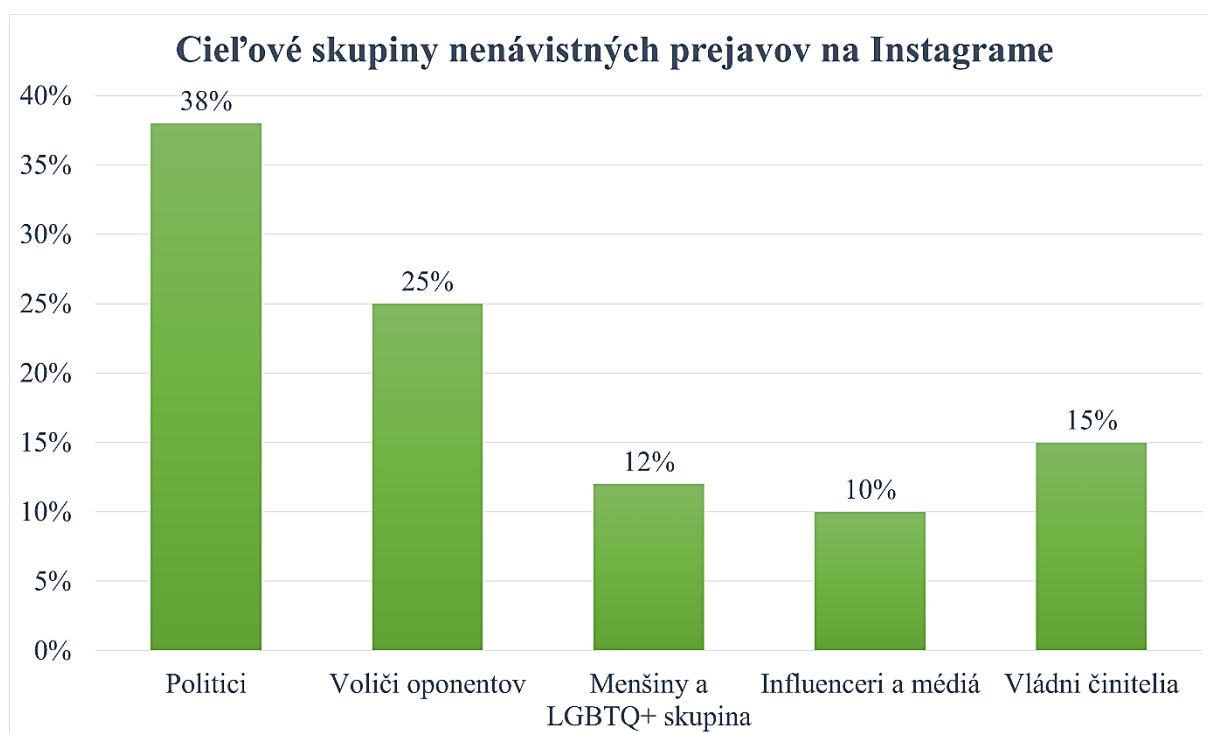
Preskúmať jazykovú formu nenávistných komentárov a identifikovať cieľové skupiny, voči ktorým sú tieto prejavy smerované.

Sekundárne ciele

- Identifikovať dominantné jazykové formy a expresívne prostriedky používané v online nenávisti.
- Zistiť frekvenciu výskytu jednotlivých cieľových skupín v analyzovaných komentároch.
- Porovnať štylistické a výrazové charakteristiky nenávistných prejavov medzi platformami Facebook a Instagram.
- Preskúmať reakcie používateľov a prítomnosť platformového moderovania pri výskyte jazykovej agresivity.

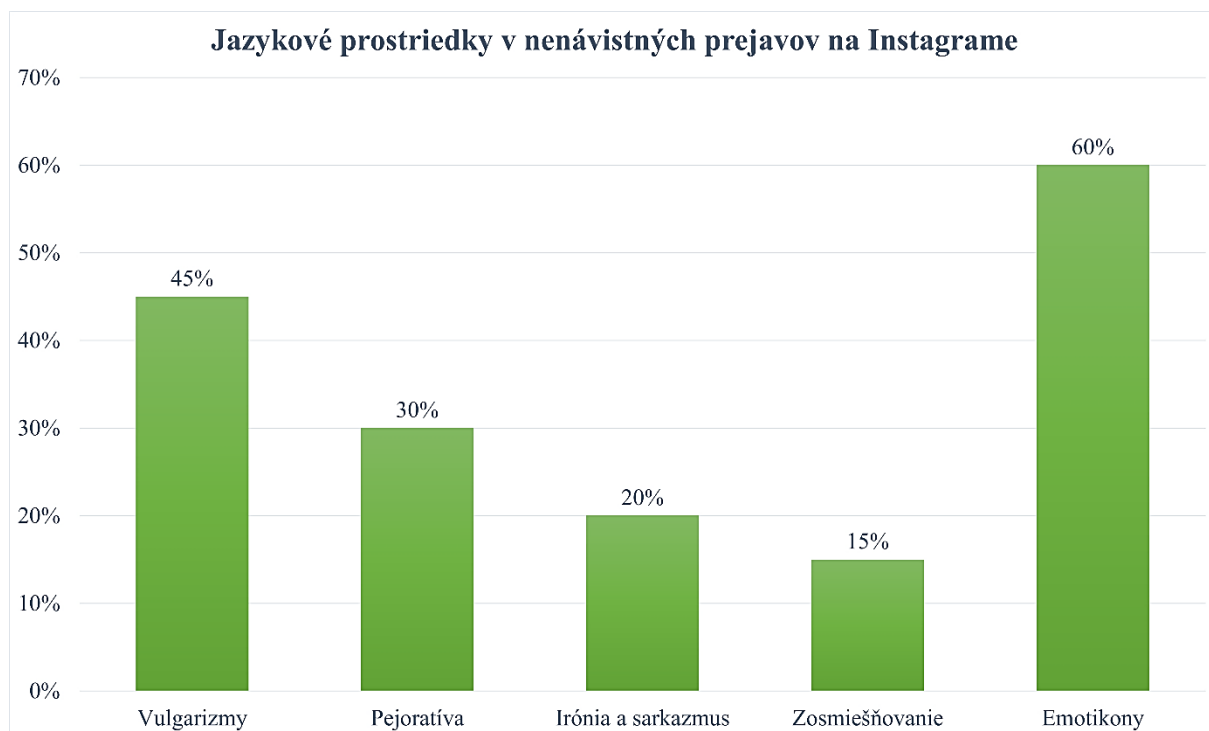

Analýza komentárov z Instagramu

Obrázok 1 Cieľové skupiny nenávistných prejavov na Instagrame

Obrázok 2 Jazykové prostriedky v nenávistných prejavov na Instagrame

Reakcie používateľov a moderovanie

Podpora nenávistných komentárov:

- 42% komentárov získalo viac ako 10 lajkov (napr. "Gratulujem idiotom a dôchodcom na Slovensku" – 36 lajkov).

Odsúdenie/Argumentácia:

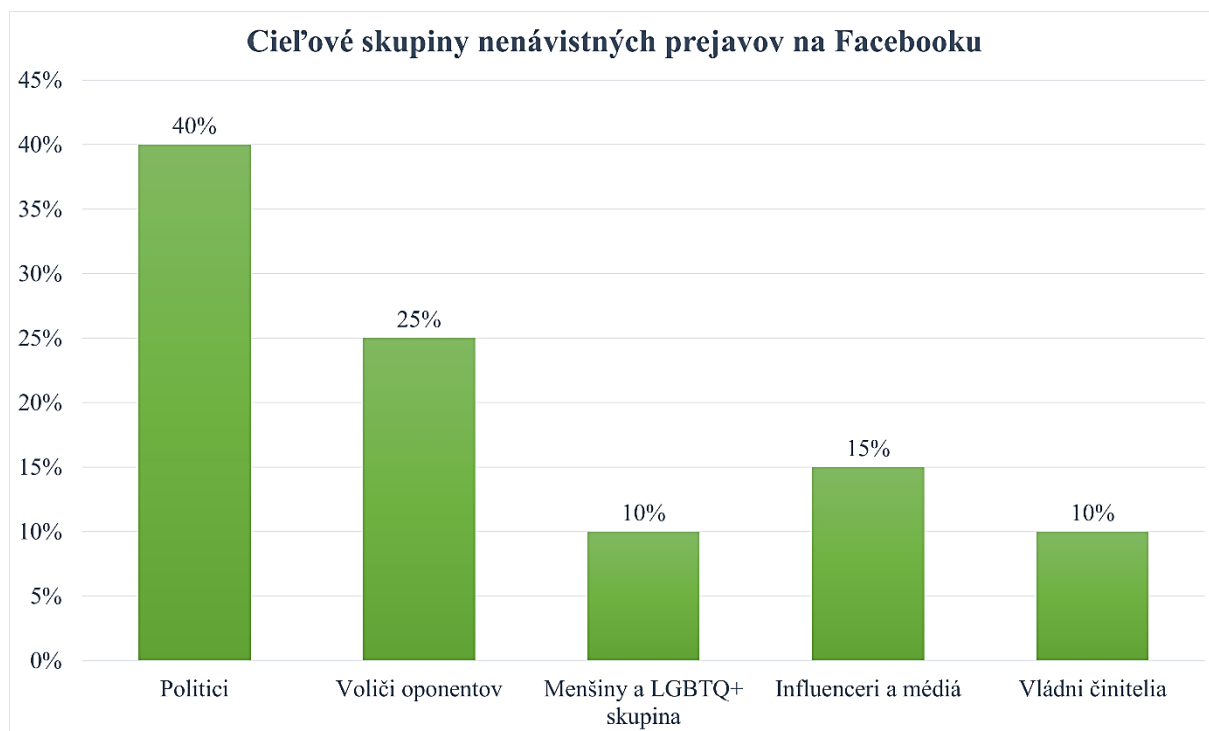
- 25% reakcií bolo kritických: "Ak máte názor, reagujte slušne, nie nadávkami 🙄".

Moderovanie:

- 8 komentárov bolo odstránených (napr. explicitné vyhrážky), 2 komentáre obsahovali upozornenia platformy.

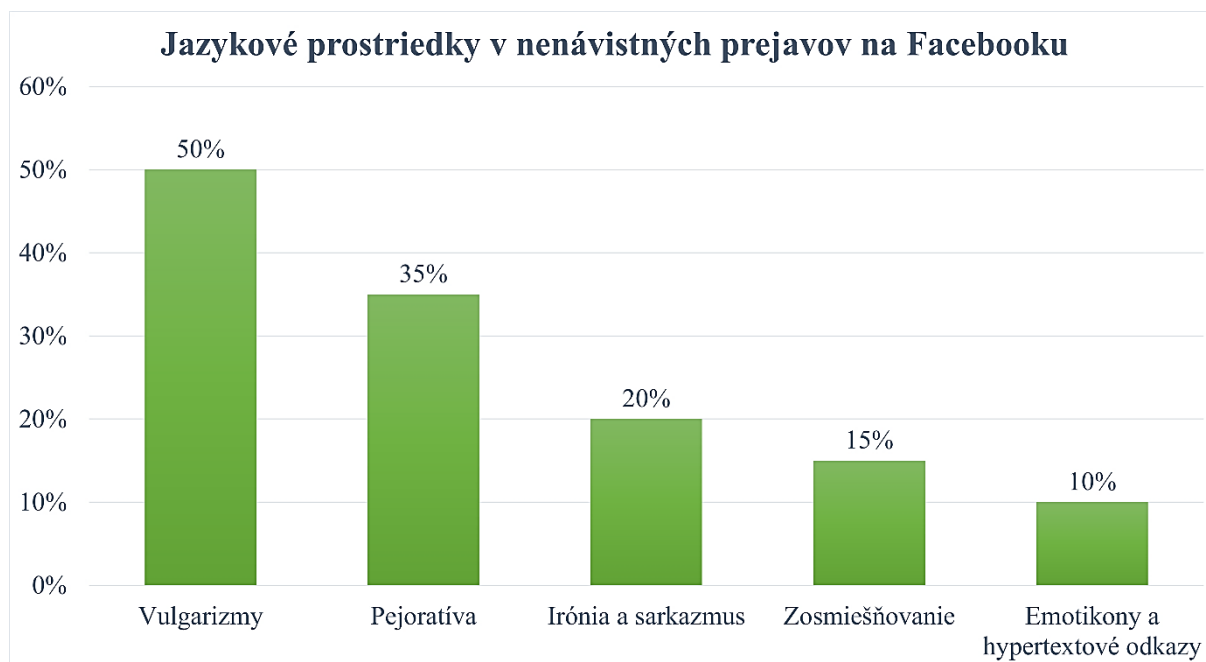

Analýza komentárov z Facebooku

Obrázok 3 Cieľové skupiny nenávistných prejavov na Facebooku

Obrázok 4 Jazykové prostriedky v nenávistných prejavov na Facebooku

Reakcie používateľov a moderovanie

Podpora nenávistných komentárov:

- 30% komentárov malo viac ako 10 reakcií (napr. "Liberálna smečka by si zaslúžila gulag!" – 15 reakcií).

Odsúdenie/Argumentácia:

- 20% reakcií bolo kritických: "Nesúhlas sa dá vyjadriť aj bez nadávok a urážania. Ďakujem!!!".

Moderovanie:

- 5 komentárov bolo odstránených, 3 komentáre obsahovali upozornenia platformy.

Komparácia jazykovej úrovne prejavu na Facebooku a Instagrame

Tabuľka 1 Komparácia jazykovej úrovne prejavu na Facebooku a Instagrame

Kategória	Facebook	Instagram
Cieľové skupiny	Politici	Viac osobných útokov na menšiny, LGBTQ+, a influencerov
Vulgarizmy	Častejšie a agresívnejšie	Menej časté , viac emotikonov
Štruktúra komentárov	Dlhšie diskusie, viac odkazov na externé zdroje	Kratšie, emocionálne výlevy s použitím emotikonov
Reakcie používateľov	Viac argumentácie, menej lajkov	Viac lajkov, menej hĺbkových diskusií
Moderovanie	Menej aktívne	Aktívnejšie

Diskusia

Analýza vzorky 1 036 verejných komentárov zo sociálnych sietí Facebook a Instagram, uskutočnená v období január – marec 2024, odhalila výrazné platformové rozdiely v oblasti expresivity a prejavov nenávisti. Výskum ukázal, že na Facebooku dominovali politicky motivované útoky (40 % komentárov), ktoré boli smerované voči politikom a ktoré sa vyznačovali vysokou mierou explicitných vulgarizmov (50 %). Naopak, Instagram bol charakteristický osobnými útokmi voči marginalizovaným skupinám, predovšetkým voči LGBTQ+ komunite (12 %). Tieto prejavy nenávisti mali formu stručných, emocionálne nabitých výrokov, ktoré boli často podporené použitím vizuálnych prvkov, ako sú emotikony (60 %), slúžiace na zosmiešňovanie a dehumanizáciu cieľových osôb. Spoločným znakom

oboch platforiem bola častá prítomnosť expresívnych jazykových prostriedkov (napr. „zmrď“, „potkan“), ktoré fungovali ako nástroje verbálnej agresie a odrážali hlboko zakorenenú spoločenskú polarizáciu. Komparatívna analýza zároveň potvrdila, že Facebook poskytuje priestor pre dlhšie formáty politických diskusií a kolektívne konfrontačné stratégie, zatiaľ čo Instagram uprednostňuje rýchlu, vizuálne ladenú komunikáciu, orientovanú na individuálne cielené útoky. Tieto zistenia naznačujú, že špecifiká jednotlivých platforiem významne ovplyvňujú nielen formu, ale aj intenzitu a cieľovú orientáciu nenávistných prejavov. Výsledky tak poskytujú dôležitý náhľad do dynamiky online agresivity a potvrdzujú potrebu platformovo špecifických prístupov pri moderovaní digitálneho priestoru.

Limity výskumu

Hoci výskum prináša relevantné poznatky týkajúce sa expresivity a nenávistných prejavov na sociálnych sieťach, je nevyhnutné poukázať na viacero metodologických obmedzení, ktoré môžu ovplyvniť interpretáciu zistení a mali by byť zohľadnené pri navrhovaní budúcich štúdií. Analýza sa sústredila výhradne na verejné komentáre publikované na platformách Facebook a Instagram, čím sa vylučuje možnosť identifikácie odlišných jazykových vzorcov v rámci súkromných skupín či na alternatívnych platformách ako TikTok alebo X (Twitter). Takéto vymedzenie skúmaného prostredia limituje generalizovateľnosť záverov na širší digitálny priestor. Ďalším významným obmedzením je časové ohraničenie výskumu na obdobie január – marec 2024, ktoré korešpondovalo s predvolebným obdobím. Tento špecifický politický kontext mohol podstatne ovplyvniť intenzitu a charakter nenávistných prejavov, čím nie je možné jednoznačne určiť, či identifikované jazykové vzorce predstavujú dlhodobější trend, alebo ide o reakciu na aktuálnu spoločensko-politickú situáciu. Metodologický rámec výskumu vychádzal z kvalitatívnej analýzy a manuálneho kódovania, čo síce umožňuje detailný a kontextuálne citlivý prístup, avšak zároveň predstavuje riziko subjektivity zo strany výskumníka. Tá sa mohla prejaviť napríklad pri rozlišovaní medzi iróniou a sarkazmom, ako aj pri klasifikácii cieľových skupín nenávistných prejavov. Za ďalšie limitujúce faktory možno považovať absenciu demografických údajov komentujúcich, ktoré by umožnili presnejšie vyhodnotenie, či sa nenávistné prejavy sústreďujú na konkrétne vekové, socioekonomické

alebo geografické skupiny populácie. Z uvedeného vyplýva, že hoci výsledky výskumu predstavujú cenný príspevok k poznaniu jazykových stratégií a online agresivity v digitálnom dialógu, ich interpretácia si vyžaduje opatrnosť, pričom do budúcnosti je žiaduce rozšíriť výskumné rámce o kvantitatívne nástroje, viaceré platformy a rôzne časové obdobia s cieľom zvýšiť reprezentatívnosť a validitu zistení.

Záver

Expresivita a nenávisťné prejavy v online prostredí predstavujú multidimenzionálny fenomén, ktorý je úzko spätý s technologickými špecifikami digitálnych platforiem a širšími spoločenskými súvislosťami. Výsledky výskumu potvrdzujú, že platforma Facebook sa čoraz častejšie stáva priestorom pre politicky motivované konfrontácie a kolektívnu verbálnu agresivitu, pričom až 50 % identifikovaných vulgarizmov je spojených s touto platformou. Naproti tomu Instagram sa profiluje ako médium krátkych, emocionálne zafarbených útokov, ktoré sú často namierené proti zraniteľným skupinám, najmä LGBTQ+ komunite (12 %), pričom sa vo výraznej miere využívajú emotikony (60 %) ako neverbálne expresívne prostriedky. Spoločným znakom oboch platforiem je používanie expresívnych jazykových jednotiek (napr. „zmrď“, „potkan“) ako nástrojov polarizácie a vyjadrovania antagonistických postojov. Tento jav poukazuje na prehlbujúce sa napätie medzi konceptom slobody prejavu a potrebou sociálnej zodpovednosti v digitálnom verejnom priestore. Platformová diverzifikácia zároveň naznačuje, že moderovanie nenávisťného obsahu si vyžaduje diferencovaný prístup: v prípade Facebooku je vhodné zamerať sa na mechanizmy deeskalácie politických konfliktov, zatiaľ čo pri Instagrame by mala byť prioritou ochrana marginalizovaných skupín pred emocionálnou manipuláciou a jazykovým násilím. Výskum tiež podčiarkuje, že nenávisťné prejavy nemožno interpretovať výlučne ako izolovaný jazykový fenomén. Ide o symptomatický prejav širších spoločenských kríz, akými sú erózia dôvery v inštitúcie, pokles úrovne kritického myslenia a fragmentácia verejnej diskusie. Napriek metodologickým obmedzeniam (časový rámec výskumu, selekcia platforiem) poskytujú zistenia relevantné východiská pre ďalší výskum – od analýzy úlohy algoritmov pri šírení nenávisťi až po regionálne špecifiká online komunikácie. V konečnom dôsledku táto štúdia poukazuje na skutočnosť, že humanizácia

digitálneho priestoru si vyžaduje nielen technologické intervencie, ale aj systematickú podporu mediálnej gramotnosti a revitalizáciu občianskeho dialógu ako nevyhnutných predpokladov pre udržateľnú demokratickú kultúru v online prostredí.

Zoznam použitých zdrojov

FINDRA, J., (2008). *Expresívnosť neznamená nespisovnosť*. eOBCE.sk. Online. TERRA GRATA. (2008) Dostupné na: <https://www.e-obce.sk/clanky/833.html> [zobrazené 2025-03-18].

FILIP, Vladimír, 2018. Praktická ukážka využitia informačno-komunikačných technológií vo vzťahu verejná správa – občan. Mediamatika a kultúrne dedičstvo: revue o nových médiách a kultúrnom dedičstve, roč. 5, č. 1 (2018), s. 1–14. Dostupné na: https://fhv.uniza.sk/mkd_revue/01_2018/01_2018_filip.pdf [zobrazené 2025-03-18].

Go4insight, (2024). *Kolko Slovákov je na sociálnych sieťach v roku 2024*. Online. Dostupné na: <https://www.go4insight.com/post/ko%C4%Beko-slov%C3%A1kov-je-na-soci%C3%A1lnych-sie%C5%A5ach-v-roku-2024> [zobrazené 2025-03-18].

MISTRÍK, J., (1977). *Štylistika slovenského jazyka*. SPN, 1977.

ONDRUS, P., (1972). *Slovenská lexikológia II*. SPN, 1971.

ONDRUS, P., HORECKÝ, J., FURDÍK, J., (1980). *Súčasný slovenský spisovný jazyk: Lexikológia*. SPN, 1980.

Autori

Bc. Adam Homolík

adam.homolik@st.fhv.uniza.sk

Fakulta humanitných vied
Žilinská univerzita v Žiline
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina
SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Študent štvrtého ročníka mediálnych a komunikačných štúdií na Katedre mediamatiky a kultúrneho dedičstva, ktorá je súčasťou Fakulty humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline. V roku 2024 získal bakalársky titul v mediálnych a komunikačných štúdiách. Počas štúdia publikoval odborný článok pre medzinárodnú študentskú vedeckú konferenciu MedIN 2023 na tému „Ako ovplyvňuje politická kampaň na sociálnych sieťach voliča vo veku 18-24 rokov“.

Bc. Vladimíra Hýllová
vladimira.hyllova@st.fhv.uniza.sk

Fakulta humanitných vied
Žilinská univerzita v Žiline
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina
SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Autorka študuje na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline. Jej zameranie je na oblasť mediálnych a komunikačných štúdií. V rámci rôznych projektov sa prevažne orientuje na témy nových médií v kombinácii s psychologickými otázkami v digitálnom prostredí. Venuje sa tvorbe podcastov, správe sociálnych sietí a organizácii rôznych podujatí.

Bc. Slavomíra Cedzová
slavomira.cedzova@st.fhv.uniza.sk

Fakulta humanitných vied
Žilinská univerzita v Žiline
Univerzitná 8215/1

010 26 Žilina

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Autorka Slavomíra Cedzová v roku 2017 získala prvé miesto na celoslovenskej výtvarnej súťaži žiakov vyšších ročníkov. Vo svojej umeleckej činnosti sa zameriava na realistickú kresbu, s dôrazom na detail. Venuje sa samoštúdiu reštaurovania a tradičných výtvarných techník. Výber z jej tvorby bol prezentovaný na viacerých školských a regionálnych výstavách.

